

Κρασί 190

Δευτέρα, 27 Μαρτίου 2017

Σημασία:

κρασί το [krasí] O43 : αλκοολούχο ποτό που παρασκευάζεται από τη ζύμωση του μούστου των σταφυλιών:

[Λεξικό Τριανταφυλλίδη]

κρασίλα η [krasíla] O25α : η υπερβολικά έντονη και δυσάρεστη μυρωδιά που αναδίδει το κρασί και συνηθέστερα αυτός που έχει πει πολύ κρασί.

[κρασ(ι) -ίλα]

Εγκυκλοπαιδικά:

Έχουν γραφτεί πολλά. Επιφυλάσσομαι να τα παρουσιάσω σε άλλη μελέτη μου.

Ετυμολογία:

Κρασί [μσν. κρασί(ν) < κρασίον < κράσιον (μετακ. τόνου αναλ. προς τα -ίον: ψωμίον, τυρίον) υποκορ. του αρχ. Κρᾶσις = `ανάμειξη' (π.χ. κρασιού με νερό) -ιον]

κρᾶσις, -εως, ἡ (κεράννυμι), 1. ανακάτεμα, ανάμειξη, συνδυασμός, σε Αισχύλ., Πλάτ. 2. θερμοκρασία αέρα, Λατ. temperies, σε Πλάτ. 3. μεταφ., συνδυασμός, συνένωση, στον ίδ. 4. στη Γραμματική, κράση, δηλ. συνδυασμός δύο συλλαβών σε ένα μακρύ φωνήεν ή δίφθογγο, π.χ. τοῦνομα αντί τὸ ὄνομα, ἀνήρ αντί ὁ ἀνήρ.

[Λεξικό Τριανταφυλλίδη]

Εικασία δική μου

Η λέξις δεν παραγεται απ' ευθείας από το κεράννυμι αλλά μεσω ενός επικου τυπου του: κεράω, Επικ. ριζικ. τύπος του κεράννυμι, μτχ. κερῶν, σε Ομήρ. Οδ. — Μέσ., στην προστ. κεράσασθε (επιμηκ. από το -ᾶσθε), στο ίδ.· γ' πληθ. παρατ. κερόωντο, σε Ομήρ. Ιλ.

Ο τυπος αυτος εδωσε την ριζα σε μετοχες διαφορων χρονων.

Ο **κερασας*** (μετοχη αοριστου) είναι αυτος που εχει **κερασει** τον οινον (αναμειξει οινον με υδωρ) και βεβαια αυτος που τον προσφερει η τον πουλαει. Ο **κεράσας** εγινε **κράσας** (εκ του κεράσας, και από εκει και η κρασις ως ενεργεια) και κατόπιν το προιον της **κρασεως** το **κρασί**.**

Κατά το σχημα ψωμάς - ψωμί , φαγάς - φαι

Κανενας άλλος χρονος η μετοχη του κεράννυμι δεν εχει τη ριζα **κρα**- εκτός του αοριστου. Η μετοχη κερασάμενον (αορ) και κερασθέν/**κραθέν** (παθ. Αορ) είναι πιθανοι προγονοι της λεξης «**κρασί**»

(*) ο **κερασας** θεωρηθηκε ως μετοχη του κερνάω , **κερνῶ** που όμως δεν υπηρχε στην αρχαια. Δημιουργηθηκε στους μεσαιωνικους χρονους

κερνῶ. 1) Κερνώ 2) Φιλοδωρώ [<αρχ. κεράννυμι (θ. κερασ-). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.]

Εμμ. Κριαράς -Λεξικον της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημῶδους Γραμματείας (1100-1669),

(**) κρᾶσίν το· κρᾶσί· κρᾶσίον. Κρᾶσί [<οισ. κρᾶσις + κατάλ. -ί(ον). Ο τ. -ί στο Meursius (λ. κρᾶσιον)

(**) κρασίν το· κρασί· κρασίων. Κρασί [<ουσ. κράσις + κατάλ. -ί(ο)ν. Ο τ. -ί στο Meursius (λ. κράσιον) και σήμ. Παλαιότ. μνείες στο Lampe (λ. κρασί(ο)ν)· βλ. και Eideneier, Ελλην. 23, 1970, 218-22]
Εμμ. Κριαράς -Λεξικον της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας (1100-1669),

Παραγωγή

Από το κεράννυμι

Κράσις
Κερνώ

Από το μων κρασι

κρασίλα η [krasíla] O25α : η υπερβολικά έντονη και δυσάρεστη μυρωδιά που αναδίδει το κρασί και συνθέστερα αυτός που έχει πιει πολύ κρασί.
[Λεξικό Τριανταφυλλίδη]

Κρασοπατερας
Κρασοπούλος > Επ. Κρασόπουλος
Κρασοκανατα
Κρασοβαρελο
Κρασάτος
Κρασοκατανυξη
κερασμα

Από ξενα κρασια

Cava Vinifera (It) =κρλ. Οινοφορον σπηλαιον. Οι παλαιοι φυλαγαν σε σπηλιες τα κρασια για να εχουν σταθερη θερμοικρασια. Ετσι στα ΝΕ **κάβα** καταντησε να σημαινει την αποθηκη και ιδιαταιρα κρασιου. Στο χαρτοπαιγνιο την αποθηκη των αρχικων κατάθεσεων του παικτη.

Συγγενικά

Κέρνας το

κέρνας, -εος, τό, μεγάλο πήλινο πιάτο, μέσα στο οποίο προσφέρονταν τα φρούτα στους Κορυβάντες, το οποίο μεταφερόταν από ιερέα ή ιέρεια και αποκαλούνταν **κερνᾶς**, σε Ανθ.

Κρασέ < **κρασέα** λεγεται στην δυτικη Κρητη η μυρωδια του κρασιου και στην Αρεόπολη και την Ήπειρο λεγεται **κρασουλέα** .
280.242

Ξερόγλωσσα

Λατινικο Vinus < από το αρχαίο ελληνικό ουσιαστικό οινος
Ιταλικά vino < Lt. vinus
Αγγλικά wine < Lt. vinus
Γαλλικά vin < Lt. vinus

Φράσεις

Ένα μπουκάλι παλιό ~, παλαιάς εσοδείας. Δυνατό / ελαφρύ Ξύνισε το ~. Ποτήρι του κρασιού. Ένα ποτήρι ~. Βάλε μου ένα ~! Τον χτύπησε το ~ στο κεφάλι, ζαλίστηκε ή μέθυσε. Δε μιλάει αυτός, μιλάει το ~, για μεθυσμένο. Έκοψε το ~, για κπ. που έπαψε να πίνει.

ΦΡ βάζω νερό στο ~ μου. καλά κρασιά!, ως απάντηση σε κπ. που λέει ασυναρτησίες ή ως έκφραση απογοήτευσης για κτ. που δε φαίνεται να πραγματοποιείται. κρασάκι το ΥΠΟΚΟΡ: Πίνουμε ένα κρασάσκι;
~ =κρασί

Εικόνες, Παροιμίες, Παραδείγματα

Επιφυλάσσομαι να τα παρουσιάσω σε άλλη μελέτη μου.

Αναφορές

... ἀπέπτετο: ὥστ' ἐστὶ πολὺ βέλτιστα, πολὺ δῆτ' ὦ θεοί. **κέρασον** ἄκρατον, εὐφρανεῖ τὴν νύχθ' ὄλην ἐκλεγομένας ὅ τι ἂν

Aristophanes, Ecclesiazusae (ed. F.W. Hall and W.M. Geldart)card 1112: (Greek) (English, ed. Eugene O'Neill, Jr.)

... πάλιν ἐξ ἀρχῆς φιλίας χυλῶ καὶ συγγνώμη τινὶ πραοτέρᾳ κέρασον τὸν νοῦν: καὶ τὴν ἀγορὰν ἡμῖν ἀγαθῶν ἐμπλησθῆναι,

Aristophanes, Peace (ed. F.W. Hall and W.M. Geldart) card 974: (Greek) (English, ed. Eugene O'Neill, Jr.)

Μετοχές του κεραννυμι ἢ κεράω

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ενεστώτας	κεραννύς/κεραννύων	κεραννύουσα/κεραννύσα	κεραννύν/κεραννύον
μέλλοντας	κερῶν	κερῶσα	κερῶν
αόριστος	κεράσας	κεράσασα	κεράσαν
παρακείμενος	κεκερακῶς	κεκερακυῖα	κεκερακός

Pasted from <<http://www.lexigram.gr/lex/arch/#Hist2>>

Ποίηση

Copyright© 2017 by Aris Stougiannidis AENAON - ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ